

Tilburg University

Met het oog op een goede vorming van de toekomstige korpschefs

Fijnaut, C.J.C.F.

Published in:

Het tijdschrift voor de politie

Publication date:

1999

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):

Fijnaut, C. J. C. F. (1999). Met het oog op een goede vorming van de toekomstige korpschefs. *Het tijdschrift voor de politie*, 61(12), 33-34.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Met het oog op een goede vorming van de toekomstige korpschefs

In het oktobernummer verscheen van mijn hand een artikel over de opleiding van toekomstige korpschefs in Nederland en in een paar omliggende landen. Deze bijdrage ontlokte aan de professoren A. Koers en R. in 't Veld, verantwoordelijk voor de Leergang Politie Leiderschap, een reactie die ik niet onweersproken kan laten. Alleen al niet omdat het juist mijn bedoeling was om een publieke discussie op gang te brengen over dit belangrijke onderwerp.

Cyrille Fijnaut

Prof. dr. C. Fijnaut is
gewoon hoogleraar
Criminologie en Strafrecht,
KU Leuven

Ten eerste: moet worden vastgesteld dat zij zich in hun reactie beperken tot opmerkingen betreffende de (polemische) stijl waarin het stuk met opzet was geschreven en tot wat kanttekeningen aangaande de origine, de vormgeving, de bemanning en de bestaffing van de bedoelde leergang. Aan de wezenlijke kwesties gaan zij volstrekt voorbij: beantwoordt deze leergang aan zijn doel, of juist niet? Kan hij de vergelijking met soortgelijke buitenlandse opleidingen doorstaan, of niet? Voorlopig blijf ik er dus bij dat vragen als deze met 'nee' moeten worden beantwoord.

Ten tweede: de auteurs suggereren dat ik de ontwikkeling van de leergang situeer in een context van machtspolitiek en van samenzwering. Het eerste is waar. En wie de literatuur kent – parlementaire stukken, rapporten van de Inspectie Politie, wetenschappelijke verhandelingen – weet dat ook: de positie van de korpschef van politie in het staatsbestel is van oudsher een hoogomstreden politieke kwestie – een van de meest gewichtige manifestaties van het beruchte 'politievraagstuk'. Zij kreeg door toedoen van het publieke optreden van politiechefs als Nordholt en Wiarda alleen maar opnieuw impuls. Het tweede is dus niet waar en ik heb dat ook niet gesuggereerd: er was van samenzwering geen sprake. Ik werd onlangs trouwens nog weer eens in mijn opvatting terzake bevestigd door een interview met C. Fasseur – de 'schrijver' van de tegenwoordige Politiewet – in NRC Handelsblad (13 november 1999). Na zijn gal te hebben gespuwd over genoemde politiechefs ('half-intellectuelen') zegt hij: 'De politiecommissarissen kregen door die wet wel een groter gebied onder zich. Maar we hebben er juist voor gezorgd dat ze verantwoording moeten afleggen aan de burgemeester en de hoofdofficier van justitie'. Koers en in 't Veld vragen zich in dit verband af of zij 'politiek onnozel' zijn. Tot mijn verdriet – je zou anders willen in het geval van mensen die verantwoordelijk zijn voor de top-opleiding van de

Nederlandse politie – moet ik op deze retorische vraag 'ja' antwoorden.

Ten derde: doen zij net of ik doorlopend betrokken ben geweest bij de ontwikkeling van de betrokken leergang en dus medeverantwoordelijk ben voor zijn gebreken. Niets is echter minder waar. Nadat in 'Den Haag' de strategische beslissing was genomen om de leergang uit handen van de politie(chefs) te houden en toe te vertrouwen aan een universitair consortium – en dit was in hoofdorde echt niet omdat het LSOP, het Politie Studiecentrum en de NPA er toen inderdaad niet zo florissant voorstonden – mochten anderen nog meepraten over de nadere invulling van de gemaakte keuze. In mijn geval is dit beperkt gebeven tot een enkel gesprek met een van de auteurs van de Nederlandse Politie Academie. Dit gesprek herinner ik mij nog zeer goed, want het riep direct ernstige twijfels op over de kwaliteit van de hele onderneming. Toppunt vond ik – en vind ik nog steeds – dat de betrokken hoogleraar zijn volslagen gebrek aan kennis op het terrein van de politie bij die gelegenheid rechtvaardigde met het gevleugelde woord dat hij alleen maar als 'procesbegeleider' optrad. Nadien heb ik mij op grond van overwegingen die er nu even niet toe doen, toch laten overhalen om mee te werken aan de eerste editie van de Leergang. Deze ervaring was – zoveel moge duidelijk zijn geworden – bepaald niet onverdeeld positief en dus heb ik – toen ik voor de tweede keer werd uitgenodigd – aan een van de leiders van de leergang geschreven (op 3 februari 1999) dat ik om allerlei redenen 'eerst eens graag met jou en eventueel andere kerndocenten van gedachten zou willen wisselen over deze leergang'. Op deze brief heb ik nooit een antwoord gekregen. Ik doe aan de tweede editie dan ook niet mee. *Ten vierde:* verwijten zij mij dat ik geen enkele poging heb gedaan om systematisch kennis te nemen van de ervaringen die tot dusverre zijn opgedaan met de leergang. Dit vind ik een nogal potsierlijk verwijt: zou je in een vakblad alleen nog iets mogen schrijven als je er tevoren systematisch empirisch onderzoek over hebt gedaan? Dat zou het einde van de discussie zijn! Bovendien: ik heb mij – dit blijkt toch wel uit mijn stuk en hun reactie erop – in de voorbije jaren grondiger geïnformeerd over de problematiek van de opleiding van politiechefs in Nederland en in de omliggende landen dan de bedenkers van de leergang. Zij zijn dus wel de laatsten die mij kunnen verwijten er niet genoeg op te hebben gestudeerd. Dit betekent natuurlijk niet dat ik geen groot voorstander ben van een grondige evaluatie. Maar dan wel met de klemtoon op 'grondig',

dit wil onder meer zeggen door een onafhankelijk, onpartijdig en gekwalificeerd onderzoeksinstituut en niet door een of andere consultant, met een diepgaande doorlichting van het programma en dito evaluatie door de betrokken deelnemers en lesgevers, via een vakkundige analyse van de behoeften in de korpsen, door middel van een ernstige vergelijking met de ontwikkelingen in het buitenland (belangrijker dan ooit nu op de top van Tampere is besloten tot de oprichting van een European Police College), et cetera. En de zittende korpschefs moeten naar mijn mening zeker ook allemaal worden gehoord over deze leergang, ook al houd ik mijn hart vast voor hun oordeel erover. Een van de meest vooraanstaande hoofdcommissarissen betitelde hem onlangs tegenover mij als een 'complete sof'.

Ten vijfde: 'respondenten' schrijven ook dat ik de indruk wek dat het in de leergang over alles gaat, behalve over de politie. Wie mijn stuk goed leest, kan er nooit die indruk aan overhouden: het bevat een waarheidsgetrouwe samenvatting van het curriculum. Het didactisch verhaal dat zij er vervolgens aan vastknopen, spreekt mij al evenmin aan. Hun stelling is dat iemand die heel goed zijn eigen vak kent – welk doet er kennelijk niet toe: het kan dus evengoed een sterrenkundige als een ornitholoog zijn – maar totaal geen verstand heeft van politiezaken, toch een goede docent aan een top-politieopleiding kan zijn omdat hij de deelnemers laat leren 'algemene kennis en competenties' toe te passen op het eigen vak en eigen werk. Mijn stelling is dat een leergang die is gebouwd op deze 'filosofie', moet ontaarden in een soort van post-moderne bezigheidstherapie. Het is trouwens een 'filosofie' die aan goede universiteiten in het geheel niet wordt aangehangen. Die doen er in hun top-opleidingen juist alles aan om de beste specialisten op de betrokken domeinen aan te trekken. En ik zie niet in waarom dit niet zou gelden voor een maatschappelijk zo belangrijk en vaktechnisch zo ingewikkeld domein als het politiewezen. Alleen wie geen inzicht heeft in de geschiedenis, de complexiteit en de gevoeligheid van het 'politievak' en de praktische uitoefening ervan geringschat, kan er anders over denken.

Ten zesde: beweren Koers en In 't Velt dat ik een aantal docenten afdoe als 'academische doetjes'. Deze bewering komt neer op een goedkope discussietruc: je legt de opponent woorden in de mond die hij niet heeft gezegd en vervolgens val je hem erop aan. Dit heb ik niet geschreven en ook niet beweerd. Mijn punt was en is dat het tragi-komisch moet worden genoemd dat hele delen van het programma wel worden toevertrouwd aan universitaireren die op het terrein van de politie volstrekten leken zijn, maar dat er geen enkele zittende korpschef aan te pas komt. Het lijstje met namen dat zij vervolgens produceren om hun kritiek op mijn vermeende stellingname te staven, geeft mij trouwens dik gelijk! Er komt inderdaad geen enkele korpschef in voor. Mensen als Doctors van Leeuwen en Van Thijn zijn – met alle respect – geen universitaireren, toch niet de universitaireren waarover ik het had – maar het zou niet bij mij opkomen hen hierom 'doetjes' te noemen, daarvoor ken ik ze, zij het op afstand, te goed. En bekende hoogleraren als Zijderveld en Bahlmann – waarmee ik in mijn tijd aan de Erasmus Universiteit steeds de beste relaties heb onderhouden – zijn academisch gesproken nu eenmaal volstrekten leken op politiegebied. Dit is zeker geen schande, maar wel gewoon een feit. Hun wetenschappelijke eerlijkheid zou ze, als het hun werd

gevraagd, ook gebieden dit volmondig te beamen. Is er voor zulke hoogleraren dan helemaal geen plaats aan een leergang voor de toekomstige politietop? Jawel, maar in een kader waarin algemene inzichten op een directe en passende manier worden gerelateerd aan concrete vraagstukken die er in de politieke praktijk werkelijk toe doen. En dit veronderstelt toch een minimum aan kennis hiervan. Mijn punt was trouwens dat er in het programma 'naar verhouding' veel te veel algemeenheden en te weinig van die vraagstukken aan de orde komen. Hier hebben Koers en In 't Velt vanuit hun plaatsvervangende beledigdheid echter overheen gelezen.

Ten slotte vinden deze opposenten 'mijn beledigingen' aan het adres van de deelnemers nog 'ergerlijker', in het bijzonder de insinuatie dat zij tweederangs zouden zijn: 'de echte slimmeriken doen immers niet mee'. Ik zou het liever willen omdraaien: deze leergang is een belediging aan het adres van de deelnemers – en sommigen van hen ken ik al vele jaren en schat ik zeer hoog, zij weten dit ook en zullen zich niet beledigd voelen door mijn stuk – die reeds op dit moment belangrijke plaatsen in het politiewezen bekleden: chef van een groot of belangrijk district, lid van de korpsleiding, hoofd van een specialistische directie. Het is in elk geval mede vanuit mijn 'boosheid' hierover – ook professoren zijn maar mensen – dat ik het onderhavige artikel heb geschreven. Deze aankomende politiechefs verdienen inderdaad beter: een leergang die werkelijk op topniveau is – vandaar mijn vergelijking met het AMC en niet een 'klasje met politie-officieren'.

Hoeveel echte 'high potentials' – dit was de term die ik gebruikte – niet (willen) meedoen aan de leergang, weet ik natuurlijk niet precies, ik heb ze niet geteld. Maar dat ze lang niet allemaal – dit was mijn bewering – staan te trappelen om mee te doen, kan enerzijds worden afgeleid uit de benoemingen en bevorderingen die in de voorbije jaren op het hoogste niveau in regionale en landelijke korpsen hebben plaatsgevonden: velen van de gelukkigen, zo niet de meesten, hebben niet deelgenomen aan de leergang of nemen hier nu aan deel. Anderzijds heb ik dat geconcludeerd uit mijn eigen ervaringen met de leergang: echt niet alle deelnemers waren 'top of the bill'. En dit moet dan ook maar eens openlijk worden gezegd tot het nut van het algemeen. Voor insiders is dit trouwens geen nieuws, die weten maar al te goed dat de selectie voor de leergang mank loopt. Overigens is het een denkfout om uit mijn zagezegde bewering dat niet alle slimmeriken staan te trappelen om mee te doen, af te leiden dat er in het geheel geen echte slimmeriken deelnemen. Zou er geen module 'logica' moeten worden toegevoegd aan het curriculum?

Noot van de redactie

De discussie wordt thans in dit blad gesloten. Zij zal echter elders voortgaan en hopelijk leiden tot een leergang waar alle actoren zich voor langere termijn in kunnen vinden.
De redactie.